

Lausunto
28.3.2025

Asia: VN/14098/2024

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Näkeminen ja silmäterveys Näe ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Näe ottaa lausunnossaan kantaa pelkästään sosiaali- ja terveydenhuoltolain (612/2021) niihin kohtiin, jotka koskevat yksityisiltä palveluntuottajilta tehtävää alihankintaa.

Näe pitää järjestämislain muutosesityksen keskeistä tavoitetta, hyvinvointialueiden mahdollisuuksien parantamista sote- ja pelastuspalveluiden järjestämisvastuun osalta, oikeana. Esitetyt muutokset sen sijaan eivät ole riittäviä.

Näkeminen ja silmäterveys Näe ry:n mielestä ei ole riittävää eikä tarkoituksenmukaista, että hyvinvointialueelle palveluita tuottavan yksityisen palveluntuottajan mahdollisuutta käyttää alihankkijoita tuotannossaan olisi rajattu vain osaan palvelutuotantoa. Myöskään ketjuttamisen salliminen vain tarkkaan rajoitetuissa poikkeustapauksissa ei ole perusteltua.

Aikaisempien prosenttirajojen poistaminen sote-järjestämislain perusteluista on perusteltu ratkaisu; sen sijaan alihankinnan salliminen vain osaan ostopalvelusopimuksen mukaisia velvoitteita sekä alihankintojen ketjuttamisen kieltä eivät ole. Täsmällisten kieltojen ja rajausten sijaan järjestämislain tulisi lähteä siitä, että palveluntuottajalla tulee kaikissa olosuhteissa olla tosiasiallinen mahdollisuus vastata hyvinvointialueelle tuottamistaan palveluista sekä ohjata ja valvoa koko käyttämänsä tuotantoketjun toimintaa.

Lausuttavana olevassa muutosesityksessä korostuu aivan oikein järjestäjän vastuu. Hyvinvointialueella palvelun järjestäjänä ja hankkijana tulee varmistua siitä, että ostopalveluntuottajalla on riittävät toimintaedellytykset muun muassa oman osaamisen ja henkilöstön suhteen. Palvelusetelin avulla toteutettua hankintaa lukuun ottamatta yrittäjäriskillä toimivan yksityisen palveluntuottajan henkilöstön lukumäärä tyypillisesti vaihtelee voimakkaasti kulloisenkin sopimustilanteen mukaan. Siksi ei ole perusteltua säännellä vuokratyövoiman käytöstä esityksessä ehdotetulla tavalla, joka käytännössä estää ns. kuoriorganisaatioiden osallistumisen palveluntuotantoon. Kuoriorganisaatiomalli, jossa yhtiön suorassa palveluksessa on pääosin hallintopalveluita tuottavia henkilöitä ja palveluista vastaavia henkilöitä ja palvelua tuottavat itsenäiset, kuoriorganisaation kanssa sopimuksen tehneet ammattiharjoittajat, on vakiintunut malli yksityisiä terveydenhuollon palveluita tuottavien yritysten keskuudessa. Malli on taloudellisesti tehokas ja ammattihenkilöiden kannalta joustava, siksi se on myös yleinen.

Näe kannattaa esityksen kirjausta, jonka mukaan hyvinvointialue velvoittaa yksityisen palveluntuottajan ja käyttämänsä alihankkijan sopimaan valvonnasta ja toiminnan ohjauksesta sellaisella tavalla, että palveluntuottajalla on tosiasiallinen mahdollisuus välittömästi puuttua ja tarvittaessa myös ohjata palvelua tarvittavaan suuntaan virhe- ja ongelmatilanteissa.

Esitys ei Näkeminen ja silmäterveys Näe ry:n mielestä riittävästi kevennä sote-järjestämislaissa alihankinnan käytössä tällä hetkellä olevia rajoituksia.

Rajoitusten sijaan Näe toivoo yritysten laajasti käyttämän tosiasiallisen organisoitumistavan tunnustamista. Täsmäsääntelyä yritysten organisoitumistavan osalta ei sote-järjestämislakiin tarvita. Yksin vaatimus siitä, että palveluntuottajan tulee kaikissa olosuhteissa pystyä ohjaamaan ja valvomaan mahdollisia alihankkijoitaan suhteessa hyvinvointialueeseen kuin oman henkilöstön tuottamia palveluita, riittäisi. Loput voi jättää hyvinvointialueen hankintaprosessin ja sen lopputuloksena osapuolten välille syntyvän sopimuksen varaan.

NÄKEMINEN JA
SILMÄTERVEYS
NÄE RY

Tast Panu

toimitusjohtaja

Näkeminen ja silmäterveys Näe ry